

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет**

Слово про вченого:

**Зарва
Вікторія
Анатоліївна**

(до 60-річчя з дня народження)

УДК 37.01 (06)
ББК 74_я5

С 48 Слово про вченого: Зарва Вікторія Анатоліївна. –
Бердянськ: БДПУ, 2014 р. – 108. с.

Друкується за рішенням вченої ради Бердянського державного педагогічного університету. Протокол № 6 від 31.01.2014 р.

У брошурі подано нариси життя і діяльності доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури Інституту філології та соціальних комунікацій, дійсного члена (академіка) Української академії наук, заслуженого працівника освіти України, ректора Бердянського державного педагогічного університету Зарви Вікторії Анатоліївни.

Відповідальний за випуск:

Богданов І.Т. – проректор з наукової
роботи БДПУ

Упорядкування та комп'ютерний набір:

Константинова К. І.
Ліпич В. М.

© Бердянський державний
педагогічний університет, 2014

Зарва Вікторія Анатоліївна

Народилася Вікторія Анатоліївна 11.02.1954 р. у місті Бердянську Запорізької області. У 1972 р. закінчила середню загальноосвітню політехнічну трудову школу № 9 із золотою медаллю. У 1977 р. закінчила філологічний факультет Донецького державного університету за спеціальністю “Російська мова і література”, здобула кваліфікацію філолога, викладача. У 1997 р. закінчила з відзнакою заочне відділення філологічного факультету Бердянського державного педагогічного інституту ім. П. Д. Осипенко за спеціальністю “Українська мова і література”. Після навчання в Донецькому державному університеті працювала вчителем російської мови та літератури в СШ № 1, організатором позакласної та позашкільної виховної роботи в СШ № 9 м. Бердянська.

Пройшла шлях від асистента до завідувача кафедри, директора Інституту філології, ректора Бердянського державного педагогічного університету. З 1978 р. – асистент, з 1983 р. – старший викладач кафедри російської, української мов і літератури Бердянського державного педагогічного інституту ім. П. Д. Осипенко. З 1984 р. – аспірантка відділу російської літератури і літератур народів СРСР Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР. 12 листопада 1985 р. достроково захистила в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України кандидатську дисертацію “Творчість М. С. Лєскова в аспекті російсько-українських літературних взаємозв’язків” на одночасному засіданні двох спецрадах і з двох спеціальностей: “Російська література” і “Українська література”. У 1988 р. присвоєно вчене звання доцента.

З 1986 р. обрана за конкурсом завідувачем кафедри російської мови і літератури, з 1992 р. – завідувачем кафедри загального мовознавства і слов'янської філології Бердянського державного педагогічного інституту ім. П. Д. Осипенко. У 1992 р. пройшла наукове стажування у Віденському університеті (Австрія).

З 1997 по 2001 рр. – завідувач кафедри української та зарубіжної літератури.

З 2001 по 2004 рр. навчалася в докторантурі при кафедрі теорії літератури та компаративістики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (спеціальність: “10.01.05 – порівняльне літературознавство”). 19 січня 2006 р. захистила докторську дисертацію “Просвітницькі тенденції в російській та українській прозі 60–80-х рр. XIX ст.”, науковий консультант – доктор філологічних наук, професор Н. В. Костенко. У 2007 році присвоєно вчене звання професора кафедри української та зарубіжної літератури.

З 2005 р. очолює кафедру української та зарубіжної літератури. З травня 2006 р. призначена директором Інституту філології Бердянського державного педагогічного університету.

Нагороджена почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2004 р.), нагрудним знаком “Відмінник освіти України” (2005 р.); від імені Сенату Речі Посполитої, що здійснює опіку над польською діаспорою, Головне правління Польського культурно-освітнього товариства “Відродження” висловило подяку за вагомий внесок у розвиток польської культури в Україні (10 травня 2006 р.); неодноразово нагороджена почесними грамотами Бердянського державного педагогічного університету за активну

наукову роботу (2006 р.), за активну участь в організації міжнародного співробітництва (2008 р.); за найкращі показники в рейтингу наукової діяльності БДПУ за 2007 рік (2008 р.); отримала подяку від управління освіти і науки Запорізької облдержадміністрації за сумлінну роботу, особистий внесок у підготовку та проведення Всеукраїнського науково-практичного семінару “Особливості вивчення болгарської мови у 12-річній школі” (2006 р.) для методистів Інститутів післядипломної педагогічної освіти, районних відділів освіти, учителів загальноосвітніх навчальних закладів з вивченням болгарської мови; Почесною грамотою Кабінету Міністрів України за вагомий особистий внесок у розвиток вищої школи, підготовку висококваліфікованих спеціалістів, плідну науково-педагогічну діяльність та багаторічну сумлінну працю (28 травня 2008 р.)

1 жовтня 2009 року було присвоєне почесне звання “Заслужений працівник освіти України”.

У 2012 р. Вікторія Анатоліївна отримала пам’ятний знак “Гордість нації” за участь у проекті “Промисловість і підприємництво України” (Київ, 2012) та Почесний орден міста за вагомий особистий внесок у розвиток міста Бердянська (Бердянськ, 17 квітня 2012 р.).

З 27 вересня 2010 року Вікторія Зарва – ректор Бердянського державного педагогічного університету.

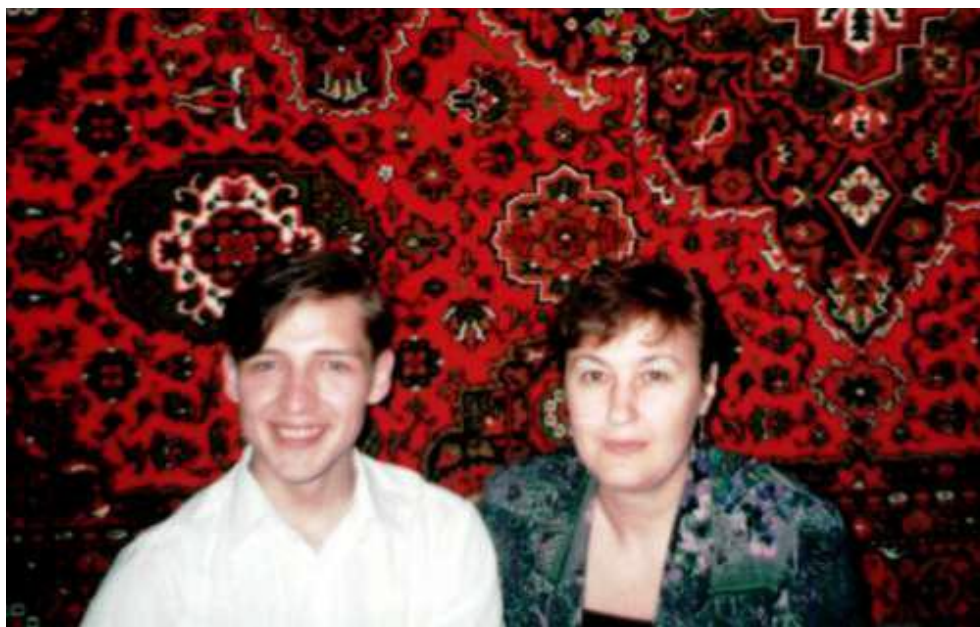

ВІТАННЯ

Вельмишановна Вікторіє Анатоліївно!

Колектив викладачів кафедри філологічних дисциплін шле вітання зі славним ювілеєм і побажання здоров'я, добробуту та злагоди. Під щасливою зіркою народилися Ви, наша чарівна імениннице, бо ввібрали в себе яскраві промені сонця, чарівні фарби зір, задумливий смуток місяця, красу лебедя, а тому випромінюєте радість і тепло, створюєте затишок і гармонію в житті. Ви є педагогом від Бога, ученим із багатим досвідом, який щедро передаєте своїм учням.

Творчих Вам злетів на теренах науки, невичерпного оптимізму, благополуччя, надійних друзів, щирих колег і вдячних учнів. Нехай криниця поваги й любові, з якої п'є спрагу Ваша душа, ніколи не міліє, а оселя буде по вінця наповнена щастям.

Vivat Academia!
Vivant professores!
Vivat membrum quodlibet!
Vivant membra quaelibet!
Semper sint in flore!

Колектив кафедри філологічних дисциплін

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

Доля дарує нам велике щастя – працювати поруч з Вами. Дякуючи Вашій життєвій мудрості, високій професійній майстерності, відданості своїй справі, кафедра, якою Ви завідували, Інститут філології, який утворився тільки Вашими зусиллями і заповзятістю, а тепер уже цілий університет, який Ви очолюєте, долають шлях до нових здобутків, яскравих подій, до найякіснішої підготовки педагогічних кадрів. Притаманний Вам блискучий талант організатора, помножений на велике бажання робити людям добро, став запорукою Вашого життєвого успіху. Вам вірять, до Вашої думки прислуховуються, у Вас вчаться. Під Вашим керівництвом створюються наукові школи, захищаються кандидатські та докторські дисертації. Тільки в моїй родині відбулися два науковці, яких могло б і не бути, якби не Ви. Щиро вдячні Вам за підтримку, допомогу, конструктивну критику, поради і спільну роботу.

У святковий день Вашого ювілею зичимо Вам міцного здоров'я, сил, терпіння, творчого натхнення. Нехай Ваша бурхлива енергія, завзяття і працездатність, які свідчать про незмінну Вашу молодість, дарують Вам нові подорожі, нові враження, нові успіхи на науковій та освітянській нивах. Нехай те добро, яке Ви робите людям, приносить щастя Вам і Вашій родині.

**З повагою, д.філол.н., проф. Колінько О. П.,
к.філол.н., доц. Дуброва О. В.,
мати і донька**

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

У цей святковий день згадується відомий латинський афоризм: *“Ibivictoria, ubiconcordia”* – *“Перемога там, де злагода”*. Як філологи, ми не можемо не помітити гри слів, тому перефразуємо: *“Вікторія там, де злагода”*. Вважаємо, що це девіз Вашого яскравого життя!

Адже злагода панує у Вас:

У родині. Ви – любляча, дбайлива донька, дружина та мама. Бажаємо Вам стати і бабусею!

У роботі. Який би колектив Ви не очолювали – кафедру, інститут, університет – усі справи йдуть злагоджено, чітко й успішно.

У науці. Це є аксіомою, адже Ваш науковий шлях від асистента до професора, академіка Української академії наук є тому підтвердженням.

У душі. Адже лише людина, яка живе в гармонії зі своїми переконаннями, може досягти таких успіхів у науці, кар'єрі, не втративши при цьому своєї чарівності, привабливості, жіночності. Бажаємо Вам залишатися такою завжди!

Дорога Вікторіє Анатоліївно, від щирого серця вітаємо Вас із ювілеєм! Бажаємо Вам не зупинятися на досягнутому! Міцного Вам здоров'я, підтримки з боку колег та Міністерства, родинного затишку, жіночого й материнського щастя, здійснення всіх планів та найзаповітніших особистих мрій!!!

**З повагою кафедра загального мовознавства
та слов'янської філології**

Неповторній

У Вас щось є...
Напевно, то душа,
Трохи збентежена від правди і реалій.
Вона кудись,
Як завжди, поспіша,
Іде наперекір судьбі у далі.

У Вас щось є...
В ясних очах
Поети б написали слово “щирість”.
Ще паросток надії не зачах,
Не дивлячись на будні трохи сірі.

У Вас щось є...
Незрима таїна,
Що в пам`ять урізається гранітом,
Як присмак від солодкого вина,
Коли набридла гіркість цього світу.
І це Вас завжди видає
З-поміж облич і поглядів квапливих.
Спинивши погляд, розумієш: в Вас щось є...
Таке по-справжньому просте і Особливе.

**З повагою колектив кафедри
української літератури та компаративістики**

Vivat Victoria!

Шановна Вікторіє Анатоліївно, колектив кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури щиро вітає Вас із ювілеєм! Бажаємо Вам відкриття нових горизонтів, перемог та звершень у професійній царині, натхнення, енергії, здоров'я Вам та вашим рідним і многая-многая літа! Ми щасливі працювати під дбайливим керівництвом і захоплюємося професіоналізмом та життєвою мудрістю нашої завкафедри!

Сьогодні ми хочемо заявити, що Ви – феноменальна людина: поважний науковець, успішний керівник, стильна та елегантна жінка, турботлива матуся та дружина, порядна, людяна та багатогранна особистість! А як тонко Ви відчуваєте людей! Зібравши навколо себе нас – таких різних – Ви змусили кожного повірити в себе, свої сили, і саме завдяки цьому ми змогли подолати шлях від лаборанта, секретаря чи асистента до кандидата наук, доцента і навіть професора!

Вікторіє Анатоліївно, неперевершений оратор, потужний науковець та тактовний співрозмовник, Ви змогли зайняти значне місце в сучасному літературознавстві й прославити наш скромний Інститут філології та соціальних комунікацій як осередок передової наукової філологічної думки!

А ще Ви – надзвичайно щира і чуйна людина, яка ніколи не залишить у біді й першою прийде на допомогу.

Ми пишаємося Вами та дякуємо за те, що Ви у нас є! З Днем народження!

**Колектив кафедри зарубіжної літератури
та теорії літератури**

Вельмишановна Вікторіє Анатоліївно!

Прийміть наші щирі вітання з нагоди ювілею.

Цінуємо Ваш багатогранний талант ученого й неперевершений талант керівника, Ваші неординарні ідеї.

Зичимо міцного здоров'я, родинного затишку, духовного піднесення й невичерпної творчої наснаги, енергії на многії і благії літа!

**Колектив кафедри української мови
та методики викладання фахових дисциплін**

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

Від імені колективу кафедри соціальних комунікацій прийміть вітання до Вашого ювілею! Завдяки Вам, Вікторіє Анатоліївно, кафедра почала своє життя у 2007 році й активно розвивається сьогодні. Для кожного члена нашого колективу – Юлії Мельнікової, Руслана Вербового, Анастасії Носко та Ксенії Задворної – Ви є знаковою постаттю: допомогли стартувати в професійному житті, сприяли науковим успіхам і кар'єрному росту. Передусім, ми цінуємо Вас як об'єктивного та справедливого викладача, визначного науковця, талановитого організатора та далекоглядного керівника. Серед Ваших найголовніших чеснот – безкорисливе прагнення робити людям добро й працювати на благо всього університету, належно оцінюючи роботу кожного співробітника. Нас захоплює Ваша відвертість та щирість, енергійність, рішучість і наполегливість у реалізації нових сміливих планів та задумів.

У цей святковий день, Вікторіє Анатоліївно, зичимо здоров'я та благополуччя. Нехай віра в людей та невичерпний оптимізм і надалі будуть Вашими постійними супутниками в житті. Бажаємо, щоб Ваш професійний досвід, організаторські здібності та лідерські якості надалі слугували зміцненню та процвітанню Бердянського державного педагогічного університету, сприяли підвищенню якості освіти відповідно до європейських стандартів.

Колектив кафедри соціальних комунікацій

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

Щиро здоровлю Вас з ювілейним Днем народження!

Хай ювілей буде лише віхою на Вашому життєвому та творчому шляху, не приносить ні смутку, ні почуття жалю за прекрасним минулим; хай грядуще буде не менш чудовим і значущим. Я, як і весь екс-АРІУ, вдячні Вам за турботу, підтримку, за це знакове возз'єднання. Я переконана, що це послужить справі Вашого життя – розвитку та розбудові БДПУ. Тож нехай Вам у Ваших намірах допомагають Бог, Фортуна та люди, Ваші колеги, друзі, однодумці.

Ще небо хмарами не вкрите
Ще так прозоро сяють роси
А вже по ліву руку – літо
А вже по праву руку – осінь
Ще очі блиску не позбулись
Ще серце жити не стомилось
А вже по ліву руку – юність
А вже по праву руку – зрілість
А час летить нестримно далі
Й душа немов би молодіє
По ліву руку всі печалі
По праву руку всі надії
Життя не зміряти літами,
Бо жити – то важка наука...
Хай буде щастя завжди з Вами
По ліву і по праву руку!

З глибокою повагою, Людмила Кондакова

Шановна Вікторіє Анатоліївно, дозвольте долучитися до урочистих привітань з нагоди Вашого ювілею, хоч і неможливо виразити словами оте безмірно палаюче почуття вдячності Богові за Вас у моєму житті. Ви – це світлий дар, що завжди яскраво освітлює мій життєвий шлях.

Я високо ціную той непомірно великий внесок, що Ви зробили у формування мене як науковця, завідувача кафедри, викладача, особистості. Ваша віра в людей, працелюбність, доброзичливість та самовіддача повсякчас є для мене поведінковим зразком і джерелом професійного натхнення.

Щиро бажаю Вам, щоб кожен день був наповнений корисними справами і теплом людських стосунків, а мрії втілювалися в життя та приносили бажану радість і задоволення. Нехай життя іскриться, як червоне шампанське, нехай рушниками добра та любові щедро стелить Вам дорогу Ваша доля, нехай здійсняться всі Ваші творчі задуми й кожен день буде осяяний почуттям любові і взаєморозуміння.

Дякую Вам за те, що Ви завжди поряд у моєму житті, у будь-яких ситуаціях можна сподіватися на підтримку й корисні поради.

Юлія Мельнікова

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

Щиро вітаю Вас із ювілеєм! Під Вашим крилом я розпочинала свій шлях у професійному та науковому житті й завжди відчувала Вашу підтримку. Для мене особисто, Ви – приклад для наслідування, людина, яка не лише сама невпинно рухається вперед, прагне досягати нових вершин, а й піклується про професійне зростання своїх колег. Ви – сучасний керівник, який володіє ефективними формами та методами управління. Завдяки Вашій величезній працездатності, ентузіазму й невичерпній творчій енергії колектив Бердянського державного педагогічного університету здобув визнання й отримав Диплом та Гран-Прі “Лідер вищої освіти України”. Я пишаюся, що є членом цього колективу! Я поважаю Вас за щирість у ставленні до людей, за альтруїзм, за відданість справі освіти та науки.

Вислів Шопенгауера: “Талант влучає у ціль, у яку ніхто не може влучити, а геній – у ціль, яку ще ніхто не бачить”, як на мене, характеризує Вас найкраще. Ви – людина далекоглядна, з неймовірно розвинутою інтуїцією, здатністю розбиратися в людях, ставити перед собою мету та досягати її.

Я безмежно поважаю Вас і ціную як викладача, науковця, керівника. Вдячна за увагу, яку Ви приділяли особисто мені, адже Ви завжди знаходили час вислухати та дати слушну пораду щодо моїх проблем, з якими я зверталася до Вас неодноразово, а також щиро раділи моїм успіхам.

Вікторіє Анатоліївно, щиро бажаю Вам здоров'я та неугасимої енергії, ведіть нас до нових обріїв, з Вами ми окрилені та заряджені на успіхи!

**Ст. викл. кафедри соціальних комунікацій,
к.н. із соц. ком. Анастасія Носко**

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

Дозвольте привітати Вас із ювілеєм! Ваше життя – яскравий приклад того, як необхідно шанувати людей і ставитися до праці, адже мало хто з керівників університетів знає кожного співробітника особисто й цікавиться його здобутками в професійному житті. Вікторіє Анатоліївно, Ви зробили великий внесок у розвиток нашого навчального закладу, Інституту філології та соціальних комунікацій зокрема. Вашу доброту, справедливість та щирість душі знає кожен, хто хоч раз мав нагоду з Вами спілкуватися чи працювати. Завдячуючи Вашій невпинній праці, Ви сформували не одне покоління студентів та науковців, передаючи кожному безцінний науковий досвід та високі моральні цінності. Під Вашим керівництвом я також розпочала свій освітянський шлях як студентка Інституту філології у вересні 2007 року. Два роки тому, на п'ятому курсі, Ви прийняли мене на посаду старшого лаборанта кафедри соціальних комунікацій, а зараз, завдяки Вам, я маю честь навчати і займатися науковою діяльністю зі студентами, які на початку цього навчального року зробили перший крок до стін Бердянського державного педагогічного університету. Я щиро вдячна Вам за те, що Ви надали мені можливість приєднатися до університетської родини і спрямували мене на моєму кар'єрному шляху. Сьогодні наш рідний виш – територія академічної справедливості та демократії, джерело традицій та нових звершень. Ми багато чому вчимося у Вас, Вікторіє Анатоліївно, і багато що переймаємо – а якщо є спадкоємність у справах, то будуть нові успіхи та перемоги!

Нехай Ваша подальша професійна діяльність буде натхненною, а все зроблене Вами добро повернеться сторицею! Хай доля дарує Вам здоров'я міцного, енергії невпинної, сімейних гараздів, ясних і райдужних днів!

**З повагою, ст. викл.
кафедри соціальних комунікацій
Ксенія Задворна**

Вельмишановна Вікторіє Анатоліївно, від щирого серця вітаю Вас з ювілеєм. Я безмірно вдячний за те, що ще в далекому 2007 році Ви повірили в молодого нетямущого студента, який мріяв зв'язати своє життя зі стінами Бердянського державного педагогічного університету; надали не просто роботу та можливість кар'єрного росту, а й платформу для невпинного саморозвитку.

Пригадується, як завдяки Вам я познайомився зі своїм науковим керівником, доцентом Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка Вікторією Едуардівною Шевченко. У класичній життєвій ситуації на цьому все могло б і закінчитися. Однак, у випадку з Вами все було інакше. Мені відомо, що впродовж усіх трьох років мого навчання в Києві Ви постійно цікавились реальним станом моїх наукових пошуків, захищали та допомагали в цій нелегкій справі. Я знав, що в будь-якій ситуації двері Вашого кабінету відчинені, що в будь-який час доби можна Вам подзвонити зі своїми проблемами та турботами. Очевидно, що саме тому після закінчення аспірантури я повернувся працювати під Ваше крило, а не кудись до іншого міста. Упевнено можу сказати, що для мене за честь працювати під Вашим керівництвом.

Вам властиві гарні лідерські якості, що є, на жаль, далеко не в кожного керівника в нашій галузі. Щонайменше, згадати скільки разів Ви брали мене за руку, ледь не в буквальному сенсі цього вислову, та підводили до вельми відомих людей, знайомили, учили етиці професійного спілкування. І не дивно, що всі вони Вас знають і поважають. Це саме той статус у суспільстві, який можна отримати лише за результатами багатолітньої праці.

Вікторіє Анатоліївно, я низько вклоняюся перед тим, як Ви постійно приймаєте правильні рішення, що так необхідні сьогодні у вищій школі; як Ви щиро радитеся з молодими колегами, щиросердно прислуховуєтеся до іншої думки; як Ви підтримуєте студентів у складні часи.

Переконаний, що своє життєве призначення Ви сприймаєте як вияв великої довіри та водночас як велику відповідальність за тих, хто працює й учиться поряд з Вами. Волію побажати Вам довгих літ життя, міцного здоров'я, творчого натхнення, щирого оточення; завжди залишатися такою ж молодю й чарівною, органічно поєднуючи витонченість і

аристократизм із високим професіоналізмом і неабиякими якостями керівника, якому притаманні воля, цілеспрямованість і широкий кругозір. Нехай у Ваших задумах завжди буде мудрість, щоб Ви постійно пишалися своїми вихованцями, щоб Ваша гарна усмішка не зникала з обличчя. Я щасливий з того, що доля звела мене з Вами.

Найкраща нагорода за Вашу титанічну працю – це відмінна репутація нашого університету. Сподіваємося, що й надалі Бердянський державний педагогічний університет буде супроводжувати успіх, і ми станемо лідерами у своїй сфері. Відтак, у свою чергу, урочисто обіцяю виправдати Вашу довіру й сподівання. Нехай щастить Вам завжди та всюди, і хай Бог благословляє все подальше життя!

Руслан Вербовий

КОЛИ НАДХОДЯТЬ ЮВІЛЕЙНІ МИТІ...

Коли надходять ювілейні миті –
Із думами в обнімку на ослоні долі
Приходять в гості всі деньки прожиті,
В яких вже нами зіграні правдиві ролі...
Коли надходять ювілейні миті –
Серденьку хочеться себе чомусь жаліти,
Для поздоровлень двері хоч відкриті,
Щось дивне шепчуть подаровані нам квіти...
Коли надходять ювілейні миті –
Всі намагаються прийти до тебе в гості,
Ти радий: віншування – шовковиті,
Що виливаються у не одному тості...
...До Вас прийшли ці ювілейні миті:
Прийміть усе-таки на роки Ваші дальші
Бажань вінок – без підлабузництва чи фальші,
Бо Ви зуміли все це заслужити...

Степан Герилів

Chère Victroria Anatolyevna,

Un très joyeux anniversaire de la part de la faculté des langues étrangères et de la méthodologie de l'enseignement!

Nous vous souhaitons d'être toujours en bonne santé, de l'harmonie, du bien être, beaucoup de bonheur et de succès et de la victoire dans votre activité pédagogique et scientifique!

Que vous ayez beaucoup de remarquables et joyeux moments dans votre vie privée et professionnelle!

Que vous soyez toujours entourée du respect, de la gentillesse et de la gratitude de vos amis, vos proches et vos collègues!

Que votre vie soit remplie de l'optimisme et votre cœur de l'amour et votre âme soit toujours jeune!

Heute ist ein Tag, an dem Sie mit Stolz und Freude auf Ihr bisheriges Leben zurückblicken können.

Auch wenn die Zeit wie im Flug vergeht, sehen Sie dem neuen Lebensjahr optimistisch und gelassen entgegen! Freuen Sie sich auf viele schöne Ereignisse, die das kommende Lebensjahr für Sie bereithält! Machen Sie sich nicht so viele Gedanken, sondern genießen Sie den Augenblick! Vertrauen Sie auf Ihre Gefühle und gehen Sie zielsicher Ihren Weg! Geben Sie jedem Tag die Chance, der schönste Ihres Lebens zu werden.

Wir wünschen Ihnen Sonne im Herzen, Zuversicht, wenn die Tage mal düsterer sind, liebe Menschen an Ihrer Seite, ein Licht, das Sie in dunklen Zeiten anzünden können. Wir wünschen Ihnen Geduld, um nach Enttäuschungen wieder aufstehen zu können, Sehnsucht, damit Sie sich finden können, und Liebe, die Ihr Herz nie verlässt.

Birthdays are milestones that give us an opportunity to access our past and plan for future. Every great dream begins with a dreamer. Always remember, you have within you the strength, the patience, and the passion to reach for the stars to change the world. Forget how lengthy you've lived in this world. Instead, look for the things that you've accomplished until now and how far that you can still to go!

*May your birthday be bright
And nicer than ever before...
And as years come and go
May your happiness grow
And your dreams be fulfilled
Even more...*

Chair of Foreign Languages and Methodology

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

Доля подарувала Вам активне, багате й цікаве життя, а талант організатора, помножений на велике бажання робити людям добро, став запорукою успіху. Ми знаємо, скільки праці й енергії Ви вкладаєте в розвиток нашого університету, яким володієте потужним творчим потенціалом і неоціненним досвідом. Як викладач, учений, ректор Ви робите великий внесок у розвиток вітчизняної освіти й науки, виховуєте нове покоління науковців, які, наслідуючи Ваш приклад, ідуть у науку й переконуються, що, маючи бажання, можна реалізувати найамбітніші плани. Треба лише сміливо ставити собі цілі й поступово до них іти.

Дозвольте нам, Вашим учням, висловити велику подяку за науку в найширшому сенсі цього слова. Народна мудрість каже, що справжній учитель – не той, хто намагається повчати нас, використовуючи будь-яку можливість, а той, у кого ми самі з задоволенням учимося. І неправда, що один у полі не воїн – адже історію створюють особистості.

Ми низько вклоняємось Вам та щиро вітаємо з ювілеєм! Нехай невичерпна рішучість та оптимізм і надалі будуть Вашими постійними супутниками в житті. Нехай Ваша сила, життєва енергія, творча наснага будуть гарантією великих досягнень у Вашій діяльності, а кожна розпочата справа стане ще однією сходинкою до вершин успіху. Зичимо Вам довгих років життя, миру й достатку у Вашому домі, здійснення всіх найважливіших планів і задумів.

**З повагою Ваші учні, кандидати філологічних наук,
доценти Дуброва О. В., Школа І. В., Баранова І. О.**

VIVERE! CREARE! VINCERE!
Жити! Творити! Перемагати!

Кажуть, що долю не обирають... Часом у її стрімкому вирі одні безсило опускають руки, пристосовуються до обставин; інші, живучи за принципом "чим складніше, тим цікавіше", загартовуються, міцнішають. Жити, творити, перемагати – це девіз їхнього життя. І саме ці люди – справжні, неординарні, рішучі й наполегливі – залишаються в пам'яті народу та в його історії.

Саме такою людиною є доктор філологічних наук, Заслужений працівник освіти України Вікторія Анатоліївна Зарва, життєва дорога якої тісно пов'язана з долею Бердянського державного педагогічного університету. Відомий літературознавець, викладач, керівник аспірантів і магістрів, завідувач кафедри – безумовний лідер у багатьох сферах.

Вікторія Анатоліївна – це **Людина** невтомної енергії, яка пройшла шлях від асистента кафедри до професора, ректора одного з найстаріших вишів України, відлік історії якого розпочинається з кінця XIX століття. Умілий **Керівник**, для якої не існує дрібних чи другорядних проблем, якщо вони пов'язані з рідним університетом. Авторитетний **Науковець**, яка не лише генерує власні ідеї, але й активно сприяє розвитку бердянської наукової школи (наразі знаної не лише на батьківщині, але й далеко за її межами). Справжній **Патріот**, яка, зберігаючи кращі традиції університетської освіти, спрямовує зусилля на модернізацію всіх напрямів роботи рідного навчального закладу. **Мрійниця**, що всі свої помисли й устремління пов'язує з роботою колективу однодумців, із яким упевнено долає вершини, та студентами, яким забезпечує сприятливі умови для самореалізації. Зрештою, красива **Жінка**, справжня Берегиня роду, її душа.

У день ювілею зичу Вікторії Анатоліївні нових перемог і здобутків, творчої наснаги та здійснення всіх задумів. Бо ж, як казав великий Тарас Шевченко, "Діла добрих обновляться...".

Філатова О. С.

Акровірш жіночої молодості

За кожною зимою жди весни.
А там – дозріє сонце малинове,
Рясні дощі і золоті човни
Веслюють з невичерпного Азова.
І в кожному – нові й нові літа
Вікторій, сумнівів, надій, страждання.
І ви, щоразу серцем молода,
Кермуєте, приборкавши вагання,
Торуючи в житті свої шляхи.
О скільки треба сил в руках жіночих,
Рішучих, ніжних, мудрої снаги
І віри в те, що будеш тим, ким хочеш...
Її вітає світ, кладе дзвінку печать:
60!

З повагою Юрій Ковалів

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

Вже давно стало аксіомою, що становлення справжнього науковця вимагає таланту, натхнення, фантазії, багатства емоцій і природного спротиву стереотипам, потреби здійснювати свою волю. Усі ці прикмети, безперечно, притаманні Вам, дорогий ювіляре, бо у Вашій особі органічно співіснують і талановитий науковець, і адміністратор, і педагог, і організатор навчально-педагогічного процесу. Такий розмах інтересів і діянь свідчить про оригінальність Вашої особистості, Вашої талановитості, природності і свободи поведінки.

У цій багатогранності розкриваються Ваша жертовність у суспільній справі, переживання за розпочаті проекти, здатність до граничного напруження фізичних і духовних сил, що сприяє Вашому творчому злету і новому сходженню на якісно вищий щабель.

Хай Бог дає Вам здоров'я, сил, енергії, світлого розуму, доброго серця, мужності й наполегливості у виконанні Вашої благодійної місії на землі. Хай Бог оберігає Вашу сім'ю і родину від лих і розчарувань.

З повагою Олександр та Марія Астаф'єви

Вельмишановна Вікторіє Анатоліївно!

Дозвольте привітати Вас із важливою життєвою віхою – хай вона стане для Вас початком відліку нових звершень і щасливих подій.

В Україні та й за її межами Вас добре знають як блискучого науковця і педагога. Але найбільше захоплює Ваша виняткова здатність розбиратися в людях, помічати їх таланти, допомагати словом і ділом. Недарма Ваша багатогранна діяльність користується підтримкою згуртованого і високопрофесійного колективу обдарованих колег-однодумців. Нехай Ваша душевна щедрість передається Вашим учням, а поруч Вас завжди будуть вірні друзі, готові прийти на допомогу, підставити плече у хвилини життєвих випробувань. Нехай кожен Ваш день буде позначений оптимізмом, сповнений свіжими ідеями, захопливими враженнями.

Від щирого серця зичу Вам міцного здоров'я, успіхів і творчого натхнення. Ідіть по життю легко й радісно!

**З повагою Олександр Борзенко,
д.філол.н., проф.
Харківського національного університету**

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

Щиро вітаю Вас, відомого науковця й ректора престижного університету, талановитого організатора навчально-педагогічного процесу і члена спеціалізованої вченої ради нашого університету з ювілеєм.

Науково-творчий потенціал Вашої особистості справді невичерпний. Вам притаманні рішучість і творчий підхід до справи, обдарованість і невичерпна допитливість, сміливість у прийнятті рішень і відповідальність за них, постійне невдоволення досягнутим.

Неповторність Вашої особистості визначається не лише особливостями і масштабом Вашого таланту, умінням використовувати нові технології в навчально-педагогічному процесі, удосконалювати свою майстерність, а й постійно збагачуватися новими ідеалами та ідеями, неперебутніми цінностями, які визначають внутрішню спонуку й орієнтир Вашої наукової та педагогічної діяльності, забезпечують діалогічність із студентською аудиторією.

Бажаємо Вам міцного здоров'я, творчої енергії і сили нових почуттів, одержимості, жадоби до всього нового й натхнення для реалізації Ваших планів і душевних поривань.

**З повагою Директор Інституту філології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
д.філол.н., проф. Григорій Семенюк**

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

Найсердечніше вітаємо Вас, відомого вченого й педагога, талановитого керівника університету й організатора навчально-педагогічного процесу з ювілеєм.

У своїй плідній науковій і педагогічній діяльності Ви змогли якомога повніше виявити закладені від природи здібності і потенції, змогли реалізувати себе як особистість.

Ми раді, що Ваш науковий “енергетичний заряд” склався на нашій кафедрі, де Ви успішно навчалися в докторантурі й захистили докторську дисертацію.

Захопленість, дбайливе ставлення до наукової діяльності та її результатів, усвідомлення корисності своєї праці для суспільства й потреба розвивати власні здібності, не шкодуючи для цього часу і сил, – це ті риси Вашого характеру, які запам’яталися всім членам нашої кафедри.

Бажаємо Вам, дорога Вікторіє Анатоліївно, міцного здоров’я і енергії, душевних сил найбільшою мірою виразити широкий спектр Вашого науково-педагогічного життя і Ваші духовні пориви, сповна використати ресурси своєї обдарованості для поліпшення університетського життя і виховання студентської молоді.

**За дорученням кафедри теорії літератури,
компаративістики і літературної творчості
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
д.філол.н., проф. Людмила Грицик**

Мені здається, що сповна талант **Вікторії Анатоліївни** розкрився, коли вона очолила кафедру, а потім Інститут філології й, нарешті, університет. Ідеться про талант керівника та організатора. Вікторія Анатоліївна важко йшла до докторського ступеня і, можливо, звідси її бажання всіляко допомагати молодим науковцям і зрілим дослідникам. Якийсь час я часто приїздив до Бердянська, бував на кафедрі, і Вікторія Анатоліївна охоче ділилася планами підготовки спеціалістів високої кваліфікації. Знайомлячи мене зі своїми колегами, вона чітко знала, хто й коли йде в аспірантуру, а хто в докторантуру, кому потрібна допомога, кому консультації. І бачу зримо, як ці плани реалізуються. Мені завжди імпонувала ця її якість. Це теж талант. Вікторія Анатоліївна вміє порадіти чужим успіхам. За своє життя я перебачив багато керівників, які не те що не допомагали, а навпаки всіляко перешкоджали підготовці, зокрема, докторів наук, бо їм здавалося і здається, що вони самі тоді “змаліють”, сприяючи появі ймовірних конкурентів.

Вікторія Анатоліївна – людина широкої, щирої і щедрої душі. А це вже талант чисто людський. Бердянські конференції зажили слави не в останню чергу й тому, що всі люди, які брали участь у цих зібраннях, і відчували на собі привабливість її людської натури. Хочу побажати сил і здоров’я Вікторії Анатоліївні!

Хай Бог допомагає їй у всіх починаннях!

**Д.філол.н., проф.
Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України
Павло Володимирович Михед**

Викторія Анатоліївна Зарва – близький і дорогою для мене чоловік. Я не перестаю здивлятися її енергичності, бажанню приносити користь, допомагати колегам, підчиненим, студентам, і підчас абсолютно стороннім людям. Вона в повному сенсі слова – приклад преданності вибраному справу, зразок професіоналізму, порядочності, наполегливості, цілеспрямованості і доброти.

Її ентузіазм неугасимий. Це чоловік-фейєрверк, який сам блискотить багатством фарб і запалює всіх навколо, вселяє впевненість кожному в свої сили. Вона всю життя багато працює сама, і така життєва позиція активного, цілеспрямованого, різностороннього, впевненого в собі чоловіка, справжнього ректора, вченого, організатора, педагога, не могла не впливати на те, що в Бердянському державному педагогічному університеті знають багато людей не тільки в Україні, але і за її межами.

Говорячи про Вікторію Анатоліївну як про вченого, викладача, на пам'ять приходять рядки з віршів Бориса Куняєва:

Вірши ні до чого недотепі і нудні;
Серцю їм не вилечить рифма сквотна.
Вірші люблять "красиві люди"
Я це по особистому досвіду знаю.

Не тільки вірші, але й прозу, і в цілому літературу люблять дійсно красиві люди. Літературознавці, торкнувшись до творчості літератури, в більшості своїй, люди байдужі, творчі, креативні. Саме таким чоловіком і є Вікторія Анатоліївна.

В. А. Зарва рано почати писати мемуари. На це у неї просто не вистачить часу, хоча про своє життя, насичену незабутніми зустрічами, якими подіями, поїздками, їй є що розповісти.

Желаю ювіляру дальніших перемог на рівні освіти і науки, успішної реалізації всіх планів, оптимізму, прекрасного настрою, нових творчих досягнень!

Нехай Вам супроводжує успіх, радіють близькі і друзі. Нехай дім буде повний друзів, любові, посмішок і тепла! Нехай все задумане здійсниться, здоров'я не підведе, а близькі завжди будуть поруч!

**Викторія Погребная, д.філол.н., проф.,
зав. каф. журналістики
Запорізького національного технічного університету**

Крым и Бердянск

Когда думаешь о том, что же объединяет Крым и Бердянск, казалось бы такие географические единицы, которые сопоставить так вот сразу не всегда получается, для филолога многое становится очевидным. Конечно, компаративистика. Конечно, греческая составляющая. Конечно, Виктория Анатольевна ЗАРВА.

Своим упорным трудом, целеустремленностью и настойчивостью Виктория Анатольевна сформировала себя как креативную личность, квалифицированного педагога, грамотного руководителя.

Кандидатская и докторская диссертации, научные статьи и руководство аспирантами в жизни Виктории Анатольевны напрямую связаны с учебными пособиями и самим учебным процессом, без которого трудно понять, чем живет и дышит ректор-академик.

Коллеги считают ее активной, энергичной, жизнерадостной и трудолюбивой, заражающей своей неиссякаемой жизнедеятельностью и трудолюбием окружающих. Именно такие характеристики можно часто услышать в адрес Виктории Анатольевны от сослуживцев.

Но самое главное – Виктория Анатольевна Зарва очень трепетно относится к традициям, истории, своим предкам, семье, а это значит, что ее трудно свернуть с намеченного пути.

Уважаемая Виктория Анатольевна! Примите самые теплые поздравления и наилучшие пожелания в день Вашего рождения! Это событие – замечательный повод выразить Вам свои добрые чувства, искренне пожелать всех возможных благ! Хорошего настроения, крепкого здоровья, душевного равновесия, семейного благополучия, неутомимой энергии, оптимизма во всех делах и начинаниях! Пусть с Вами всегда будут верные друзья и единомышленники!

**С искренним пиететом, Галина Богданович,
д.филол.н., проф., декан факультета
славянской филологии и журналистики Таврического
национального университета имени В. И. Вернадского**

Нас об'єднала журналістика

У ювілейні для наших ближніх та друзів дні прийнято згадувати їхні досягнення, неповторні риси характеру, важливі події, причетними до яких ми були разом із ними, інші пам'ятні ситуації та зустрічі... Про що я згадую напередодні ювілею Вікторії Анатоліївни Зарви? Звичайно, про наше знайомство.

Формування інформаційного простору незалежної України потребувало дипломованих фахівців для роботи у сфері мас-медіа, відтак і динамічного розвитку журналістської освіти. Усіляко сприяла цьому створена при Міністерстві освіти та науки України науково-методична комісія під орудою доктора філологічних наук, директора Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка В. В. Різуна, до складу якої включили й мене як завідувача кафедри журналістики та філології СумДУ. Крім усього іншого, комісія займалася контролем за здійсненням ліцензійних та акредитаційних заходів щодо відкриття підготовки з журналістики в різних навчальних закладах. У 2008 році саме з такою місією у складі експертної комісії я вперше приїхала до Бердянського державного педагогічного університету, який приємно вразив особливою атмосферою, духом творчості, архітектурною величчю.

Журналістику відкривали в Інституті філології, який очолювала на той момент доктор філологічних наук, професор Вікторія Анатоліївна Зарва. Із перших же годин знайомства стало зрозуміло, що маємо справу з непересічною особистістю, вправним керівником, неабияким не лише науковцем і талановитим педагогом, а й менеджером. Адже колектив Інституту філології – кілька кафедр, наукових журналів та збірників, магістратура, аспірантура, – працював чітко, злагоджено, креативно.

Працелюбна, відповідальна, принципова, комунікабельна й водночас тендітна, добра й красива жінка, яка інколи видається такою беззахисною, – усе це вона, Вікторія Анатоліївна. Переконатися в істинності такої характеристики мала ще не одну нагоду, спілкуючись із нею у процесі роботи згаданої вище комісії, і під час дружніх

зустрічей. Особливо запам'яталося засідання науково-методичної комісії у травні 2013 року в Бердянську, проведене на високому, сказала б, європейському рівні.

Про те, що Вікторія Анатоліївна – непересічна особистість, глибокий науковець свідчать і нагороди, які отримувала за роботу і на посаді директора Інституту філології, і ректора університету. Зокрема, нагороджена почесними грамотами Бердянського державного педагогічного університету (2006 р., 2007 р., 2008 р.), Міністерства освіти і науки України (2004 р.), нагрудним знаком “Відмінник освіти України” (2005 р.); почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2008 р.), 1 жовтня 2009 р. удостоєна почесного звання “Заслужений працівник освіти України”, почесною грамотою Національної академії педагогічних наук України (2012 р.).

Мабуть, лише поетичні рядки можуть вмістити, що відчуваєш, якщо доля зводить з такими людьми, як Вікторія Анатоліївна Зарва:

У кожного талант від роду свій,
У кожного свої в науці вектори,
Але не кожному судилося, як їй,
Із асистентів вийти аж у ректори!

Колектив кафедри журналістики та філології Сумського державного університету віншує Вас із нагоди ювілею! Зичимо міцного здоров'я, творчого натхнення, оптимізму, наукових здобутків, удачних студентів, поваги від колег та пошани від керівництва.

З повагою, завідувач кафедри журналістики та філології СумДУ, професор, доктор наук О. Г. Ткаченко

Мудрість плюс Любов – дорівнює Перемога

11 лютого 1954 року в м. Бердянськ Запорізької області народилася дівчинка. Батьки довго думали, у яке місце поцілувати новонароджене маля, адже пам'ятали народне повір'я про знаковість такого поцілунку. Та зненацька вони відчули легкий подих моря й терпкий запах степового полину – то сам Бог поцілував їхню донечку в тім'ячко. Розгублені тато і мама, не змовляючись, поцілували своє ніжне сонечко-дитинча в саме серце й прошепотіли: “Вік-то-рі-я”...

Так, Космос та батьківська любов, рідна земля, де переплелися морська звитяга й козацька слава, сформували Долю Вікторії Анатоліївни Зарви, на скрижалях якої викарбовано: Мудрість і Любов – слова, які стали “лозунгом”, ні, скажемо по-журналістськи – “салоганом”, ні, краще означимо поетично – “навігатором” її життя. Відчуття того, що вона мудра, розумна, покликана сіяти добро, допомагали в непрості повоєнні роки юній школярці, яка закінчила школу із золотою медаллю, а згодом – дівчині-студентці Донецького державного університету, котра отримала диплом з відзнакою, учительці бердянських шкіл № 1 та № 9, аспірантці Інституту літератури ім. Тараса Шевченка АН УРСР, викладачу Бердянського державного педагогічного інституту ім. П. Д. Осипенко, докторантці кафедри теорії літератури та компаративістики Інституту філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, завідувачу кафедри української і зарубіжної літератур, директору Інституту філології Бердянського державного університету, ректору цього навчального закладу – допомогли обійти рифи й камені у вирі-Океані життєвого шляху, упевнено тримати руку на штурвалі своєї Долі, досягти перемог, увінчаних науковими ступенями та вченими званнями, великою повагою колег та учнів, громадськості Бердянська, визнанням у науковому світі України.

Науковий доробок доктора філологічних наук, професора Зарви – понад 200 публікацій (статей, монографій, посібників). Горизонти наукових інтересів досить широкі: фундаментальні дослідження, присвячені вивченню просвітницьких тенденцій (феномена “розуму егоїзму”, моделі героя-праведника) у творчості російських

письменників М. Костомарова, М. Лєскова, М. Некрасова, М. Достоевського, М. Чернишевського, І. Тургєнєва, А. Чехова та українських – Т. Шевченка, Марка Вовчка, І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, Бориса Грінченка; зв'язків російської літератури з українською, англійською, німецькою, польською... Відповіді на запитання, звідки у Вікторії Анатоліївни таке масштабне зацікавлення літературами народів світу, виразна кристалізація компаративістського підходу, а в її громадській і науковій діяльності багато моментів, означених словом “міжнародний” (конференції, очільництво польського національно-просвітницького центру, турбота про культурну спадщину приазовських болгар...), можна знайти, перечитавши її біографію. Науковець сформувався як особистість в інтернаціональному приазовському краї, де упродовж багатьох століть мирно живуть греки і болгари, українці і росіяни. У жилах нашої ювілярки тече грецька і українська кров, а її коханого чоловіка Дмитра Васильовича Циховського – польська і українська. Свою донечку подружжя назвало Елліна (від еллін – “грек”).

Ми навчалися в одному університеті в Донецьку, проте ближче познайомилися, коли стали їздити на різні конференції, організовані з ініціативи Вікторії Анатоліївни. Невгамовна вдача, її жвавий і непідробний інтерес до всього нового, що робиться в Луганському національному університеті, просто вражали. Увагу бердянської колеги привернуло відкриття в нашому навчальному закладі низки спеціальностей освітнього напрямку “Журналістика та інформація”, до відкриття яких ми мали пряму причетність. Невдовзі в умовах конкуренції з двома авторитетними університетами Запоріжжя в Бердянську була ліцензована спеціальність “Журналістика”. З того часу професор Зарва – активний член Науково-методичної комісії з журналістики МОН України, голова якої не раз підкреслював, що результативність роботи Комісії очевидна: з її членів виростають ректори. Справді, уміння стратегічно мислити й об'єднувати навколо себе талановитих людей, громадянське сумління й господарська вдача нашої ювілярки були помічені

Міністерством освіти і науки України: з 2010 року вона – керівник Бердянського університету.

Портрет ювілярки був би не завершений, якби ми не згадали ще про один колоритний штрих її біографії. Вікторія Анатоліївна по-справжньому щаслива жінка! Її щастя не лише в наукових успіхах, Божому благословенні наукового шляху, а й у родині: поряд з нею – чоловік, мужчина, котрий розуміє труднощі роботи своєї дружини, який завжди підставить плече підтримки, донька – Елліна Дмитрівна Циховська, доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету в столиці.

Сьогодні вельмишановна Вікторія Анатоліївна відзначає славу дату у своєму житті. Невеличкого зросту, красуня-смаглявка з променистими карими очима, вона повна енергії, завзяття та великих планів і жіночих мрій. Пам'ятайте, дорога наша товаришко, що жіноча краса тільки примножується з роками, нехай вона довгі десятиліття тішить людські очі та серця!

Безкінечно стелиться нива, щедро засіяна Вами добірними зернами добра, людяності, відданості педагогічній справі, шани і любові до колег, друзів і близьких людей та всіх, хто зустрічався Вам на незліченних життєвих перехрестях. У цей знаменний день бажаємо Вам, щоб жага творити духовне і світле ніколи не лишала Вас, а невичерпне джерело Вашої наснаги повнилося радістю, задоволенням та вдячністю від людей за Ваші добрі справи! Нехай Ваша самовіддана праця, завдяки якій багато речей знаходить свій сенс та константи, буде щедрою на життєдайні плоди на многая літа!

**Із сердечними привітаннями з міста,
де сходить сонце України, та Державного закладу
“Луганський національний університет ім. Тараса
Шевченка” д.філол.н., проф. кафедри журналістики
Валентина Миколаївна Галич,
д.філол.н., проф., зав. кафедри теорії літератури
та компаративістики Олександр Андрійович Галич**

Шановна Вікторіє Анатоліївно!

Античний філософ Платон вважав творчу одержимість “божим даром”, який допомагає людині очиститися і бути посвяченою в таїну, долучитися до вічності.

У всіх ваших покликаннях – неординарного науковця, талановитого ректора університету, натхненного педагога і організатора навчально-педагогічного процесу, члена спеціалізованої вченої ради Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, наукового керівника і консультанта багатьох дисертацій – прозирають риси “божого дару”, Ваші найглибші наукові інтереси і духовні рушійні сили.

Глибоке усвідомлення сенсу своєї діяльності, помножене на силу волі, цілеспрямованість, наполегливість, талант і наукове працелюбство висунули Вас у ряд найяскравіших особистостей. Саме завдяки цим якостям Ви так “нерозривно” зв’язані із своїми студентами, своїм університетом, своїм часом, своєю епохою.

Дякую Вам за натхненну спільну співпрацю, за разом організовану літню школу.

Бажаю Вам, дорога Вікторіє Анатоліївно, нових творчих здобутків, здоров’я, душевного піднесення і невичерпних сил у Вашому інтенсивному і насиченому житті, щастя і радощів, щоб Ваш світлий розум і творча рука педагога плекала ембріони нових студентських світоглядів і відкривала дорогу в світ новим і новим поколінням молодих людей.

**З повагою директор Міжнародної школи україністики
НАН України, д.філол.н., проф.,
член-кореспондент НАН України
Ростислав Радишевський**

ДІЛОВІЙ ЖІНЦІ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ З РОЗКРИЛЕНОЮ ДУШЕЮ

У вересні 2003 року я вперше відвідала місто Бердянськ і Бердянський державний педагогічний університет як учасниця міжнародної конференції “Гендерна влада: літературні та культурні стратегії”. Тоді й познайомилася з Вікторією Анатоліївною Зарвою, завідувачем кафедри української й зарубіжної літератури. Рівень підготовки конференції, її проведення, статус її учасників – найкраща атестація і кафедри і її очільника. Відразу стало зрозуміло, що саме Вікторія Анатоліївна – лідер, душа колективу, професіонал і до того ж – її величність Жінка, Людина. Це враження не змінюється уже протягом багатьох років. В. А. Зарва – прекрасний організатор, що проявляється не лише в проведенні під її керівництвом наукових конференцій, завжди актуальних за проблематикою, що привертає увагу літературознавців не лише з України, а й з Росії, Білорусії, Грузії, Татарстану, Польщі, Болгарії, Турції, Мексики та інших країн. В їх роботі беруть участь письменники і журналісти. Високий науковий потенціал цих конференцій, безсумнівно, забезпечує колектив В. А. Зарви, що й сама не стоїть на місці в досягненні наукових вершин, свого руху як керівника – завідувача кафедри, директора Інституту філології БДПУ, ректора БДПУ. Під її опікою множитьсся постійно і коло науковців-філологів – кандидатів і докторів філологічних наук.

Дивовижна й гуманітарна ерудованість Вікторії Анатоліївни. У колі її наукових інтересів художня творчість Т. Шевченка і І. Франка, Л. Толстого і І. Тургенєва, П. Мирного і І. Нечуя-Левицького, М. Чернишевського і Ф. Достоєвського, М. Костомарова і Б. Грінченка, А. Чехова і М. Лєскова та інших українських і російських письменників. У цьому, виявляється, немає нічого дивного: В. А. Зарва має два дипломи вищої освіти – із спеціальності українська мова і література та російська мова і література. І все своє свідоме життя вивчає зв’язки двох великих літератур.

Якось (якщо не помиляюся, це був кінець 2005 року), отримую автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук “Просвітницькі тенденції в

російській та українській прозі 60-80-х рр. XIX ст.” (В. А. Зарви) і наукового ступеня кандидата філологічних наук “Поезія Євгена Маланюка в контексті українсько-польських літературних зв’язків” (Циховська Е. Д.). Мати і донька одночасно виходять на захист з різницею в один день. Чи ж не диво!? Чи ж не дивовижжя морської аури, що наповнює людину таким талантом Праці, Уваги, Натхнення! Любові!

Кілька років мені пощастило працювати з Вікторією Анатоліївною і в складі Вченої спеціалізованої ради ДНУ ім. Олеся Гончара. Кожен її виступ по дисертації того чи іншого пошукувача – це вияв знань, толерантності, уважності.

А з яким захопленням Вікторія Анатоліївна розповідає про місто, в якому вона живе, про університет, в якому працює, про своїх колег, про знайдені студентами артефакти давнини під час археологічних розкопок на Бердянщині, показує університетські корпуси, лабораторії факультету.

Воїстину – ця людина закохана в життя!

Вельмишановна, дорога Вікторіє Анатоліївно!
Сердечно вітаю з Ювілеєм! Щастя у всіх сферах життя!
Здоров’я міцного! Успіхів у творчій роботі! Радощів життя!

**Н. І. Заверталюк,
професор Дніпропетровського національного
університету ім. Олеся Гончара**

**Вікторії Анатоліївні Зарві
У день ювілейний,
Святково-радісний,
Екзистенційно-незабутній**

Ваша мудрість – як сила любові,
Спраглисть слова, і вчинків, і мрій!
Творчий ректор,
Сповна оприявлений в слові,
Самобутній професор,
Огранник майстрів...
Темперамент рвучкий Ваш,
Стрімкий і погідний!
Гарна врода, завзяття і думка ясна
В ювілейнім вінку хай виблискує
Світлом мрій злотоцінних
І щастя сповна!

**За дорученням колективу кафедри української літератури
Дніпропетровського національного університету
ім. Олеся Гончара –
зав. кафедри, к.філол.н., доц. Н. П. Олійник**

Дорога Вікторіє Анатоліївно!

Завжди юна й оптимістична, людяна і справедлива, далекоглядна і приязна, мудра й проста, вишукана і світла жінка – це не набір оксиморонів, це лише невеличка ілюстрація до словесного портрету надзвичайної людини – нашого великого Друга – Вікторії Анатоліївни Зарви. Немає у світі сил, які могли би розхитати дружбу і взаємопідтримку між нашими університетами, немає в часі і просторі ідей, які би нас розділяли, а не єднали. І тому Гуманітарний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка з великою приємністю і душевним трепетом вітає Вас, Вікторіє Анатоліївно, із високоліттям! Ви справді стали знаковою постаттю української університетської освіти, перетворивши свій Університет на молитовний храм науки, високих гуманітарних ідей та сміливих проєктів. Нехай ювілей надихає Вас на нові звершення, а ми завжди будемо поряд!

З любов'ю – доктори філологічних наук, професори Олена Бондарева, Олена Єременко, Микола Васьків, Ярослав Поліщук, Володимир Кузьменко та весь колектив Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

**Вельмишановну
Вікторію Анатоліївну,
видатного вченого,
авторитетного літературознавця,
ректора Бердянського державного педагогічного
університету
щиро вітаємо з ювілеєм!**

Нехай посіяне Вами розумне, добре, вічне повертається до Вас щастям і міцним здоров'ям!

Ваша невичерпна енергія спонукає до творчої активності молоде покоління, а відкрите, щире серце дарує людям тепло спілкування.

Ваше життя – приклад невичерпного оптимізму, постійних пошуків нового й досягнення високих результатів.

Нехай творча енергія і мудрість ніколи не зраджують Вас!

Зичимо Вам упевненості у своїх силах, міцного здоров'я, небесної наснаги в усіх починаннях та справах, успіхів у Вашій нелегкій праці задля розквіту освіти і науки в Україні.

**Директор Інституту славістики
Гамбурзького університету,
професор, доктор філологічних наук**

Роберт Ходель

**Професор, доктор філологічних наук
Інституту славістики
Гамбурзького університету**

Маріон Краузе

Puebla, Pue. 17 de enero de 2014

**Уважаемая Виктория Анатольевна Зарва,
ректор Бердянского государственного педагогического
университета!**

В жизни каждого творческого человека юбилей является не только своеобразным подведением итогов, достигнутых на уже пройденном пути. Это всегда ещё и начало нового витка в развитии личности. Элеонора Рузвельт справедливо заметила: “Будущее принадлежит тем, кто верит в красоту своей мечты”. Как признанный педагог, деятельность которого тесно связана с молодым поколением, Вы верите в красоту чаяний Ваших учеников, коллег и близких. Благодаря дальновидности Ваших идей и настойчивости в их реализации, БГПУ стремительно приобретает международную известность и признание, а перед студентами и преподавателями руководимого Вами вуза открываются новые возможности творческого и научного развития.

В день Вашего знаменательного юбилея примите наши самые искренние поздравления. Пусть Ваши инновационные идеи найдут скорейшее воплощение в жизнь, а плодотворное сотрудничество между нашими университетами, инициированное Вами, станет ещё более продуктивным.

¡Feliz cumpleaños!

От имени исследователей Автономного Университета города
Пуэбла (BUAP),
участников межвузовских проектов BUAP–БГПУ

J. Francisco Rivas Silva
Director del Instituto de
Física (IF), BUAP, México
Felipe Pérez Rodríguez
Secretario Académico
del IF- BUAP

Х. Франсиско Ривас Сильва
Директор Института Физики
(BUAP)
Фелипе Перес Родригес
Академический Секретарь
Института Физики (BUAP)

Victoria Pérez
Profesora Investigadora
ICSyH, BUAP

Виктория Перес
Научный Сотрудник
Института общественных и
Гуманитарных Наук (BUAP)

БІБЛІОГРАФІЯ

1980 рік

1. Zarva V. A. Poesie bruderlicher Verbundenheit : Buchbesprechung / V. A. Zarva // Rote Fahne. – 1980. – № 94. – С. 3.

1983 рік

2. Зарва В. А. Про типологічну близькість деяких образів у творах М. Лєскова і Марка Вовчка / В. А. Зарва // Українська мова і література в школі. – 1983. – № 5. – С. 12–15.

3. Зарва В. А. Оповідання “Катерина” Марка Вовчка і повість “Житіє однієї баби” М. Лєскова. Спроба порівняльного аналізу / В. А. Зарва // Тези доп. і повід. респ. наук. конфер., присвяченої 150-річчю з дня народж. М. Вовчка. – Вінниця, 1983. – С. 75–77.

1984 рік

4. Зарва В. А. Характер сатирического обличения у Н. В. Гоголя и Н. С. Лескова (на материале повести “Детские годы”) / В. А. Зарва // Вторые Гоголевские чтения, посвящ. 175-летию со дня рождения писателя : тезисы докл. – Полтава, 1984. – С. 50–51.

5. Зарва В. А. До питання “Лєсков і Україна” (повість “Дитячі роки”) / В. А. Зарва // Літературознавчі обрії : зб. наук. праць. – К. : Наук. думка, 1984. – С. 35–46.

1985 рік

6. Зарва В. А. Творчество Н. С. Лескова в аспекте русско-украинских литературных взаимосвязей: автореф. дисс. ... канд. филол. наук / Ин-т лит-ры им. Т. Г. Шевченко АН Украинской ССР : 10.01.01 – Русская литература, 10.01.03 – Литература народов СССР (украинская литература). – К., 1985. – 17 с.

7. Зарва В. А. Типологічні мотиви в творчості Марко Вовчок і Миколи Лєскова (на прикладі творів із народного побуту) // Марко Вовчок: статті і дослідження [відп. ред. Р. С. Мішук]. – К.: Наук. думка, 1985. – С. 131–142.

1987 рік

8. Зарва В., Дергаль Л. Розвиток жанрів в українській літературі XIX – початку XX ст. : рецензія / В. Зарва, Л. Дергаль // Радянське літературознавство : зб. наук. праць. – 1987. – № 8. – С. 71–73.

9. Зарва В. А. Традиции Н. А. Некрасова в современной советской поэзии (на примере творчества Е. А. Евтушенко) / В. А. Зарва // II Некрасовские чтения : тезисы выст. – Ярославль, 1987. – С. 12–13.

1988 рік

10. Зарва В., Надежда З. Экологическое воспитание младших школьников на уроках чтения / В. Зарва, З. Надежда // Рациональное использование, охрана, воспроизводство биологических ресурсов и экологическое воспитание. – Запорожье, 1988. – С. 280–281.

11. Зарва В. А. Гоголевские традиции в “украинской” прозе Н. С. Лескова / В. А. Зарва // Наследие Н. В. Гоголя и современность : тезисы докл. – Нежин, 1988. – Ч. 1. – С. 44–45.

12. Зарва В. А. Антиклерикальна тема у творчості І. Нечуя-Левицького і М. Лескова / В. А. Зарва // Творча індивідуальність І. С. Нечуя-Левицького і літературний процес : зб. тез доп. і повід. респ. наук. конф., присвяч. 150-річчю з дня народження письменника. – Черкаси, 1988. – С. 59–61.

13. Зарва В. А. М. С. Лесков і Т. Г. Шевченко (до проблеми типології творчості) / В. А. Зарва // Радянське літературознавство. – 1988. – № 12. – С. 24–30.

1989 рік

14. Зарва В. А. Н. С. Лесков и Украина / В. А. Зарва. – К. : Знание, 1989. – 18 с. – (Серия “В помощь лектору”).

1990 рік

15. Зарва В. А. К биографии Н. А. Некрасова (по страницам прозы Н. С. Лескова) / В. А. Зарва // Современное

прочтение Н. А. Некрасова : тезисы выст. (V Некрасовские чтения). – Ярославль, 1990. – С. 61–63.

16. Зарва В. А. Творчество Н. С. Лескова и Украина : монография / В. А. Зарва. – К. : Лыбидь, 1990. – 140 с.

1991 рік

17. Зарва В. А. До просвітительських тенденцій в повісті “Дитячі роки” М. С. Лескова / В. А. Зарва // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук : зб. статей. – М.-Зап., 1991. – Вип. 1. – С. 43.

18. Зарва В. А. Гоголевские традиции изображения украинского казачества в “Соборянах” Н. С. Лескова / В. А. Зарва // Запорожжя в історії та культурі : тези доп. і повід. республ. наук. конференції. – Запоріжжя, 1991. – С. 108–109.

19. Зарва В. А. К значению терминов “Просвещение” и “просветительство” / В. А. Зарва // Міжнар. наукова конфер. “Питання стандартизації, інтернаціоналізації та автоматизації перекладу термінологічних одиниць” : тези доп. – Чернівці, 1991. – С. 25–27.

20. Зарва В. А. К просветительской концепции человека (“Соборяне” Н. Лескова – “Записки причетника” М. Вовчок) / В. А. Зарва // Межвуз. научная конференция, посвящ. 160-летию со дня рождения Н. Лескова : тезисы докл. – Орёл, 1991. – С. 37–39.

21. Зарва В. А. Просветительские тенденции в прозе Н. А. Некрасова / В. А. Зарва // VI Некрасовские чтения : тезисы докл. – Ярославль, 1991. – С. 29–30.

22. Зарва В. А. К проблеме просветительства в творчестве Н. С. Лескова / В. А. Зарва // Филологические очерки : сборник статей. БГПИ Мин-ва народного образования УССР. – Бердянск, 1991. – С. 20–21. – (Деп. в Укр. НИИНТИ 14.02.92. – № 173).

1992 рік

23. Зарва В. А. Просвітительські традиції у повісті М. Костомарова “Холуй” / В. А. Зарва // Микола Костомаров і проблеми суспільного та культурного розвитку української нації. – Рівне, 1992. – С. 48–49.

24. Зарва В. А. О типологическом исследовании романа зарубежной наукой / В. А. Зарва // Актуальні питання підготовки спеціалістів в педвузі. – Бердянськ, 1992. – С. 3.

25. Зарва В. А. До особливостей художнього конфлікту української та російської просвітительської прози 60-х років XIX ст. / В. А. Зарва // X Всеукраїнська славістична конференція “Духовне відродження слов’ян у контексті європейської та світової культури” : тези доповідей. – Чернівці : ЧДУ, 1992. – Т. 1. – С. 91–92.

26. Зарва В. А. М. Лєсков про українську “козацьку вольницю” / В. А. Зарва // Феномен українського козацтва в контексті світової історії і культури : тези доповідей наукової конференції. – Херсон, 1992. – С. 72–73.

27. Зарва В. А. Американский русист Давид Гриффитс о русском Просвещении XVIII века / В. А. Зарва // Крымская научная конференция “Проблемы зарубежного литературоведения и критики” : тезисы докладов. – Симферополь, 1992. – С. 54–56.

28. Зарва В. А. К своеобразию двух этапов Просвещения в русской и украинской литературах / В. А. Зарва // Целостность художественного произведения и проблемы его анализа и интерпретации. – Донецк : ДонГУ, 1992. – С. 25–26.

29. Зарва В. А. Природа художнього конфлікту в творах М. Лєскова і М. Вовчка / В. А. Зарва // Науково-практична конференція “Культура України і слов’янський світ” : тези доповідей і повідомлень (м. Кам’янець-Подільський). – К., 1992. – Ч. 1. – С. 56–57.

1993 рік

30. Зарва В. А. Новый герой в русской литературе 60-х годов XIX века / В. А. Зарва // Актуальні питання слов’янської філології і педагогіки : зб. тез наук. повідомлень. – Бердянськ, 1993. – С. 16–17.

31. Зарва В., Тасиць Т. С. Єфремов про життя Бориса Грінченка / В. Зарва, Т. Тасиць // Актуальні питання слов’янської філології і педагогіки : зб. тез наук. повідомлень. – Бердянськ, 1993. – С. 18.

32. Зарва В. А. “Это будет не история, а побасенки...” (Н. С. Лесков) / В. А. Зарва // Література й історія : тези доповідей і повідомлень Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Запоріжжя : ЗДУ, 1993. – С. 127–129.

33. Зарва В. А. Просветительская тенденция определения роли труда в жизни человека в русской и украинской прозе второй половины XIX века / В. А. Зарва // Текст как реальность : содержание и форма : межвузовский сборник научных трудов (Тульский гос. пед. ин-т / М-во образования России). – Тула, 1993. – С. 29–32. – (Деп. в ИНИОН РАН 1993 г.).

34. Зарва В. А. Б. Грінченко в “Історії українського письменства” Сергія Єфремова / В. А. Зарва // Проблеми творчої спадщини Бориса Грінченка : тези доп. республ. наук. конф., присвяченої 130-річчю з дня народження Бориса Дмитровича Грінченка. – Луганськ, 1993. – С. 70–71.

1994 рік

35. Зарва В. А. История русской литературы XIX в. (70–90-е годы) : методические рекомендации / В. А. Зарва. – Бердянськ, 1994. – 44 с.

36. Зарва В., І. Нагай. Проблема інформатизації процесу преподавання іностраних мов в вищій школі / В. Зарва, І. Нагай // Актуальні питання слов'янської філології і педагогіки : тези доповідей. – Бердянськ, 1994. – С. 3–4.

37. Зарва В. А. И. С. Нечуй-Левицкий и деятельность “громад” / В. А. Зарва // Актуальні питання слов'янської філології і педагогіки : тези доповідей. – Бердянськ, 1994. – С. 20–21.

38. Зарва В., Ницета В. Некоторые идеи Библии в романе “Братья Карамазовы” Ф. М. Достоевского / В. Зарва, В. Ницета // Актуальні питання слов'янської філології і педагогіки : тези доповідей. – Бердянськ, 1994. – С. 22–24.

39. Зарва В. А. Симбиоз двух видов реализма в русской и украинской литературе 60–80-х годов XX в. / В. А. Зарва // Нові підходи до філології у вищій школі : матеріали Другої всеукраїнської наукової конф. – К. : ІСДО, 1994. – С. 9.

40. Зарва В. А. До проблеми просвітительських тенденцій в українській та австрійській літературах

60–80-х рр. XIX ст. / В. А. Зарва // Інформаційний бюлетень Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України. – 1994. – № 6. – С. 42–44.

41. Зарва В. А. Н. В. Гоголь и просветительские позиции Н. С. Лескова в рассказе “Путимец” / В. А. Зарва // Микола Гоголь і світова культура : матеріали міжнар. наук. конф., присвяч. 185-річчю з дня народж. письменника / [відп. ред. і упор. Г. В. Самойленко]. – К.-Ніжин, 1994. – С. 152–155.

42. Зарва В. А. Русская и украинская классика XIX века: литературные традиции Просвещения : учебное пособие / В. А. Зарва. – К. : КМИУУ, 1994. – 155 с.

1995 рік

43. Зарва В. А. Особенности изучения “Вишнёвого сада” А. П. Чехова в экономическом лицее / В. А. Зарва // Проблеми слов'янської філології : тези доповідей та повідомлень. – Бердянськ, 1995. – С. 20–21.

44. Зарва В. А. Отношение русских и украинских писателей второй половины XIX века к теории “малых дел” / В. А. Зарва // Актуальні питання слов'янської філології. – Бердянськ, 1995. – С. 44–48.

45. Зарва В. А. Ликов Віктор Васильович / В. А. Зарва // УЛЕ. – К. : Українська енциклопедія, 1995. – Т. 3. – С. 172.

46. Зарва В. А. Михалков Сергій Володимирович / В. А. Зарва // УЛЕ. – К. : Українська енциклопедія, 1995. – Т. 3. – С. 367–368.

47. Зарва В. А. Мазепа Наталя Ростиславівна / В. А. Зарва // УЛЕ. – К. : Українська енциклопедія, 1995. – Т. 3. – С. 255.

48. Зарва В. А. Матвєєва Новела Миколаївна / В. А. Зарва // УЛЕ. – К. : Українська енциклопедія, 1995. – Т. 3. – С. 314–315.

1996 рік

49. Зарва В., Воронова О. Типологічне вивчення творчості Т. Шевченка і М. Лермонтова (релігійні мотиви) / В. Зарва, О. Воронова // Актуальні питання слов'янської філології : міжкафедр. збірник тез доповідей та повідомлень. – Бердянськ, 1996. – Вип. II. – С. 29–31.

50. Зарва В. А. Г. Р. Державин в творчестве Н. С. Лескова / В. А. Зарва // Актуальні питання слов'янської

філології : міжкафедр. збірник тез доповідей та повідомлень. – Бердянськ, 1996. – Вип. II. – С. 31–32.

51. Зарва В., Зубова І. “Жіночий ліризм” у поезії Лесі Українки / В. Зарва, І. Зубова // Актуальні питання слов'янської філології : міжкафедр. збірник тез доповідей та повідомлень. – Бердянськ, 1996. – Вип. II. – С. 35–37.

52. Зарва В. А. Деякі зауваження до з'ясування проблеми нового героя-інтелігента в творчості І. Нечуя-Левицького та в російській літературі / В. А. Зарва // Сучасні проблеми вивчення фольклору та літератури у вищих та середніх навчальних закладах : матеріали науково-практичної конференції. – Мелітополь-Київ, 1996. – С. 42–43.

1997 рік

53. Зарва В. А. Н. С. Лесков и польская культура / В. А. Зарва // Актуальні питання слов'янської філології : міжвузівський збірник наукових статей. – К.-Бердянськ, 1997. – Вип. III. – С. 143–147.

54. Зарва В. А. Проблема нового героя-интеллигента в романе “Хмари” И. Нечуя-Левицького / В. А. Зарва // Актуальні питання слов'янської філології : міжвузівський збірник наукових статей. – К.-Бердянськ, 1997. – Вип. III. – С. 148–156.

55. Зарва В. А. Історія російської літератури XIX ст. (70–90-ті рр.) : навч. посібник / В. А. Зарва. – К.-Бердянськ : ТОВ “Міжнародна фінансова аґенція”, 1997. – Ч. 1 : завдання та тести для самостійної роботи студентів. – 74 с.

56. Зарва В. А. Історія російської літератури XIX ст. (70–90-ті рр.) : навч. посібник / В. А. Зарва. – Бердянськ, 1997. – Ч. 2 : відповіді на завдання та тести для самостійної роботи студентів. – 18 с.

1998 рік

57. Зарва В. А. Жанрові ознаки “роману виховання” в “Підлітку” Ф. Достоевського і “Хіба ревуть воли, як ясла повні?” Панаса Мирного / В. А. Зарва // Сучасна інтерпретація художніх творів Ф. М. Достоевського : міжвузівський збірник наукових праць / [відп. ред. В. А. Зарва]. – К.-Бердянськ, 1998. – С. 40–46.

1999 рік

58. Зарва В. А. Просветительская этика “разумного эгоизма” в творчестве Н. Г. Чернышевского / В. А. Зарва // Наука і сучасність : збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – К. : Логос, 1999. – Ч. 1. – С. 174–184.

59. Зарва В. А. Рецепция А. С. Пушкина Н. С. Лесковым / В. А. Зарва // Актуальные проблемы современного пушкиноведения : материалы междун. научной конфер., посвящ. 200-летию со дня рожд. А. С. Пушкина 17–18 мая 1999 г. – Харьков : ХГПУ, 1999. – С. 52–54.

60. Зарва В. А. Російська дитяча література : навчальний посібник : у 2 кн. / В. А. Зарва. – К. : Интеллект, 1999. – Ч. 1 : тести та завдання для самостійної роботи студентів. – 114 с.

61. Зарва В. А. Російська дитяча література : навчальний посібник : у 2 кн. / В. А. Зарва. – К. : Интеллект, 1999. – Ч. 2 : відповіді на тести та завдання для самост. роботи студентів. – 39 с.

62. Зарва В. А. Н. А. Некрасов в творческом наследии Н. С. Лескова / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвузівський збірник наукових статей “Лінгвістика і літературознавство”. – К. : Знання, 1999. – С. 66–70.

63. Зарва В. А. Просвітницька раціоналістично-сенсуалістична тенденція у творчості Ф. Достоевського / В. А. Зарва // Молода нація : альманах / [гол. ред. О. Проценко]. – К. : Смолоскип, 1999. – С. 267–277.

2000 рік

64. Зарва В. А. Просвітительська концепція “нового героя” в “Хмарах” І. Нечуя-Левицького / В. А. Зарва // Літературознавство : матеріали IV конгресу Міжнар. асоціації українців (Одеса, 26–29 серпня 1999 р.) / [упор. і відп. ред. О. Мишанич]. – К. : Обереги, 2000. – Кн. 1. – С. 349–359.

65. Зарва В. А. “Хіба ревуть воли, як ясла повні?” Панаса Мирного і “Підліток” Ф. Достоевського як “романи виховання” / В. А. Зарва // Панас Мирний і літературний процес : зб. наук. статей. – Полтава : ПДПУ, 2000. – С. 62–65.

66. Зарва В. А. Просветительская рационалистично-сенсуалистичная тенденция в творчестве Ф. М. Достоевского / В. А. Зарва // Филология на рубеже тысячелетий : материалы Междунар. научной конфер. – Ростов-на-Дону : Донской издательский дом, 2000. – Вып. 3 : Литература на рубеже тысячелетий. – С. 48–50.

67. Зарва В. А. Просветительская рационалистично-сенсуалистичная тенденция в творчестве Л. Н. Толстого 60–80-х гг. XIX в. / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. статей / [відп. ред. С. П. Денисова та ін.]. – К. : Знання, 2000. – Вип. 5 : Лінгвістика і літературознавство. – С. 151–162.

2001 рік

68. Зарва В. А. Проблема “середовище – особистість” у творчості Ф. М. Достоевського 60–80-х років XIX ст. / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. статей / [відп. ред. С. П. Денисова та ін.]. – К. : Знання України, 2001. – Вип. VI : Лінгвістика і літературознавство. – С. 146–150.

69. Зарва В., Семеновський В. Усім, не байдужим до історії / В. Зарва, В. Семеновський // Запорізька правда. – 2001. – № 129. – С. 4.

70. Зарва В. А. На допомогу вчителю-словеснику / В. А. Зарва // Південна зоря. – 2001. – № 36. – С. 4

2002 рік

71. Зарва В. А. Проблема добра и зла в прозе русских писателей 60–80-х годов XIX в. / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. Статей / [відп. ред. В. О. Соболев та ін.]. – К. : Знання України, 2002. – Вип. VII : Лінгвістика і літературознавство. – С. 253–263.

72. Зарва В. А. Просвітительські тенденції в творчості І. Я. Франка 70–80-х рр. XIX ст. / В. А. Зарва // Літературознавчі студії. – К. : Київ. ун-т, 2002. – Вип. 2. – С. 113–119.

73. Зарва В. А. Просветительская тенденция взаимодействия человека и среды в творчестве Н. Г. Чернышевского / В. А. Зарва // Наука і сучасність : зб.

наук. праць Націон. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. – К. : Логос, 2002. – Т. XXXII. – С. 205–206.

74. Зарва В. А. Антропологічний елемент в естетичному ідеалі раннього І. Франка і М. Чернишевського / В. А. Зарва // Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. праць / [відп. ред. М. Х. Гуменний та ін.]. – К.-Одеса : Твім інтер, 2002. – Вип. 10. – С. 344–352.

75. Зарва В. А. Амбивалентність добра и зла в творчестве Л. Н. Толстого / В. А. Зарва // Вісник Запорізького держ. ун-ту. – 2002. – № 4. – С. 51–55. – (Серія “Філологічні науки”).

2003 рік

76. Зарва В. А. Просвітительська тенденція “думки правлять світом” у російській прозі 60–80-х рр. XIX ст. / В. А. Зарва // Вісник Сумського держ. ун-ту. – 2003. – № 1. – С. 27–33. – (Серія “Філологічні науки”).

77. Зарва В. А. Основні засади та сутність Просвітництва / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. статей / [відп. ред. В. О. Соболев та ін.]. – К. : Знання України, 2003. – Вип. VIII : Лінгвістика і літературознавство. – С. 331–345.

78. Зарва В. А. “Думки правлять світом”. Особливості Просвітництва як культурного явища / В. А. Зарва // Українська мова та література. – 2003. – № 34. – С. 15–19.

79. Зарва В. А. “От человека сие невозможно...” Відображення західноєвропейського Просвітництва в українській філософії та естетиці XVIII ст. / В. А. Зарва // Українська мова та література. – 2003. – № 38. – С. 8–11.

80. Зарва В. А. Відображення ідей західноєвропейського Просвітництва в російській літературі та філософії XVIII–XIX ст. / В. А. Зарва // Вісник Черкаського ун-ту. – Черкаси, 2003. – Вип. 49. – С. 126–131. – (Серія “Філологічні науки”).

81. Зарва В. А. Просвітницький антропологізм у творчості російських та українських письменників 60–80-х рр. XIX ст. / В. А. Зарва // Русская литература. Исследования : сборник научных трудов. – К. : ИПЦ “Киевский университет”, 2003. – Вып. IV. – С. 182–192.

82. Зарва В. А. Дійсність для “глибокого серця”. Просвітництво в українській філософії та естетиці XIX ст.

/ В. А. Зарва // Українська мова та література. – 2003. – № 46. – С. 12–16.

83. Зарва В. А. “...Треба дати більше ходу ідеї...” (на матеріалі прози Ф. Достоєвського 60–80-х рр. XIX ст.) / В. А. Зарва // Актуальні проблеми літературознавства : зб. наук. праць / [наук. ред. Н. І. Заверталюк]. – Дн-ськ : Навч. книга, 2003. – Т. 15. – С. 126–136.

84. Зарва В. А. Бердянський державний педагогічний університет / В. А. Зарва // Енциклопедія сучасної України. – К., 2003. – Т. 2 (Б–Біо). – С. 477.

85. Зарва В. А. Бердянський художній музей ім. І. Бродського / В. А. Зарва // Енциклопедія сучасної України. – К., 2003. – Т. 2 (Б–Біо). – С. 479.

86. Зарва В. А. Національно-історичний тип французького Просвітництва / В. А. Зарва // Мова і культура. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2003. – Вип. VI. – Т 6. – Ч 2. – С. 196–204.

2004 рік

87. Зарва В. А. Типологія просвітницького героя (на матеріалі прози М. Чернишевського і Марка Вовчка) / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. статей. – К. : Знання України, 2004. – Вип. 9 : Лінгвістика і літературознавство. – С. 21–33.

88. Зарва В. А. “В рух має вносити кожна душа частку свого льоту” / В. А. Зарва // Українська мова та література. – 2004. – № 36. – С. 7–9.

89. Зарва В. А. Жанрово-стильові ознаки “роману виховання” в українській та російській прозі 70-х рр. XIX ст. / В. А. Зарва // Літературознавчі студії : зб. наук. праць. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. – Вип. 7. – С. 113–117.

90. Зарва В. А. Просвітницька тенденція взаємодії людини і середовища в українській та російській прозі 60–80-х рр. XIX ст. / В. А. Зарва // Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство : зб. наук. праць. – Рівне : Перспектива, 2004. – Вип. XIII. – С. 106–112.

91. Зарва В. А. Автобіографічна трилогія Л. Толстого як “роман виховання” / В. А. Зарва // Русская литература.

Исследования : сборник научных трудов. – К. : ИПЦ “Киевский университет”, 2004. – Вып. 5. – С. 103–111.

92. Зарва В. А. Особливості функціонування просвітницького “роману виховання” у 70-х рр. XIX ст. (“Хіба ревуть воли, як ясла повні?” П. Мирного та І. Білика і “Підліток” Ф. Достоєвського) / В. А. Зарва // Вісник Запорізького державного університету : зб. наук. статей. – Запоріжжя : Запор. держ. ун-т, 2004. – № 2. – С. 75–82. – (Серія “Філологічні науки”).

93. Зарва В. А. Повість “Холуй” М. Костомарова крізь призму просвітницьких тенденцій / В. А. Зарва // Вісник Черкаського ун-ту. – Черкаси, 2004. – Вип. 57. – С. 64–71. – (Серія “Філологічні науки”).

94. Зарва В. А. “Обломов” І. Гончарова як роман виховання / В. А. Зарва // Вісник Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2004. – № 632. – Вип. 42. – С. 343–347. – (Серія “Філологія”).

95. Зарва В. А. Проблема співвідношення раціонального та емоційного в художній характерології І. Тургенєва / В. А. Зарва // Літературознавчі студії : зб. наук. праць. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. – Вип. 11. – С. 167–171.

96. Зарва В. А. Просвітницькі тенденції в російських повістях Шевченка / В. А. Зарва // Тарас Шевченко і народна культура : зб. праць міжнар. 35-ї наук. Шевченківської конф. (Черкаси, 20–22 квітня 2004 р.) : у 2 кн. – Черкаси : Брама-Україна, 2004. – Кн. 2. – С. 87–93.

97. Зарва В. А. Жанр просвітницького роману виховання в творчості А. Свидницького і М. Лєскова / В. А. Зарва // Мова і культура. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2004. – Вип. 7. – Т. VII. – Ч. 1 : Художня література в контексті культури. – С. 249–255.

98. Зарва В. А. Типологічна модифікація моделей просвітницького героя (на матеріалі прози І. Тургенєва та І. Гончарова) / В. А. Зарва // Філологічні семінари. Літературознавчі методології : практика і теорія. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2004. – Вип. 7. – С. 110–125.

99. Зарва В. А. “Нам не треба війни, а треба просвіти!” (Своєрідність “нового” героя-інтелігента І. Нечуя-

Левицького і “нові” люди в російській літературі) / В. А. Зарва // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – 2004. – № 15. – С. 15–19.

2005 рік

100. Зарва В. А. Дискурс Просвітництва в російській та українській прозі 60–80-х рр. XIX ст. : монографія / В. А. Зарва. – К.- Ніжин : Аспект-Поліграф, 2005. – 304 с.

...Рецензії: Сидоренко О. О. Нове дослідження з компаративістики / О. О. Сидоренко // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. статей / [відп. ред. В. О. Соболев та ін.]. – К. : Знання України, 2005. – Вип. X. – С. 453–455;

Гаєвська Н. Рецензія / Н. Гаєвська // Дивослово. – 2005. – № 10. – С. 70; Харлан О. Д. Розвиток літературознавчої компаративістики в БДПУ / О. Д. Харлан // Бердянск деловой. – 2005. – № 52. – 19 липня. – С. 2.

101. Зарва В. А. Специфіка російського Просвітництва в контексті європейського / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. – К. : Знання України, 2005. – Вип. 10 : Лінгвістика і літературознавство. – С. 224–233.

102. Зарва В. А. Структурно-функціональні особливості сюжету і композиції роману “Обломов” І. Гончара / В. А. Зарва // Філологічні семінари. Художня форма. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2005. – Вип. 8. – С. 253–263.

103. Зарва В. А. Просвітницькі тенденції в російській та українській прозі 60–80-х рр. XIX століття : автореф. дисс. доктора філол. наук : спец. 10.01.05 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка / В. А. Зарва. – К., 2005. – 38 с.

2006 рік

104. Зарва В. А. Трансформація ідей німецького Просвітництва в російській літературі першої половини XIX ст. / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. О. Соболев]. – К.-Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф””, 2006. – Вип. XI. – Част. II. – С. 43–53.

105. Зарва В. А. Жанровий синкретизм роману “Люборацькі” А. Свидницького / В. А. Зарва // Наукові записки / [за ред. М. Ткачука]. – Тернопіль : ТНПУ, 2006. – Вип. XIX. – С. 45–54. – (Серія “Літературознавство”).

106. Зарва В. А. Колізії просвітницького антропологізму в прозі І. Тургенєва і М. Чернишевського / В. А. Зарва // Філологічні семінари. Національні моделі порівняльного літературознавства. – К. : ВПЦ “Київський ун-т”, 2006. – С. 188–195.

107. Зарва В. А. Просвітницька тенденція превалювання ідеї в творах І. Франка 70–80-х рр. / В. А. Зарва // Літературознавчі студії. – К. : ВПЦ “Київський ун-т”, 2006. – Вип. 18. – С. 51–56.

2007 рік

108. Зарва В. А. Розвиток просвітницьких ідей у російській та українській прозі 60–80-х рр. XIX ст. : навч. посібник / В. А. Зарва. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф””, 2007. – 156 с.

Рец.: Астаф'єв О., Лященко О. У спектрі просвітницьких ідей / О. Астаф'єв, О. Лященко // Слово і Час. – 2007. – № 8. – С. 87–88.

109. Зарва В. А. Феномен “розумного егоїзму” в творчості І. Тургенєва і М. Чернишевського / В. А. Зарва // Вісник Луганського національного педаг. ун-ту імені Тараса Шевченка. – 2007. – № 2. – С. 56–66.

110. Зарва В. А. Російська та українська проза 60–80-х рр. XIX ст. (концепція просвітницького героя) : навч. пос. / В. А. Зарва. – Ніжин: ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф””, 2007. – 136 с.

Рец.: Нові надходження // Азовський вестник. – 2007. – № 22. – 15 червень. – С. 3.

111. Зарва В. А. Просвітницькі тенденції в російських повістях Т. Шевченка : особливості функціонування / В. А. Зарва // Шевченкознавчі студії : зб. наук. праць. – К. : ВПЦ “Київський ун-т”, 2007. – Вип. 9. – С. 27–33.

112. Зарва В. А. Нове дослідження феномену літоб'єднання ВАПЛІТЕ : рецензія на моногр. Кавун Л. І. “М'ятежні” романтики вітаїзму : проза ВАПЛІТЕ / В. А. Зарва //

Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф””, 2007. – Вип. XII. – С. 294–298.

113. Зарва В. А. Художня рецепція теорії “розумного егоїзму” в прозі Льва Толстого та Івана Франка / В. А. Зарва // Рецептивні моделі творчості Івана Франка : зб. наук. праць на пошану проф. Романа Гром'яка з нагоди його 70-ліття / [за ред. М. П. Ткачука]. – Тернопіль : ТНПУ, 2007. – С. 262–272.

114. Зарва В. А. Модель героя-праведника в російській та українській прозі 60–80-х рр. XIX ст. / В. А. Зарва // Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. праць / [відп. ред. М. Х. Гуменний]. – К. : Акцент, 2007. – Вип. 26. – С. 218–228.

115. Зарва В. А. Інтерпретація ідей англійського Просвітництва російськими митцями XVIII–XIX ст. / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф””, 2007. – Вип. XIII. – С. 95–102.

116. Зарва В. А. Національні особливості англійського Просвітництва і літературний процес / В. А. Зарва // Актуальні проблеми іноземної філології : Лінгвістика та літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф””, 2007. – Вип. I. – С. 204–210.

117. Зарва В. А. Англійське Просвітництво і розвиток англійського просвітницького роману / В. А. Зарва // Мова і культура / [гол. ред. Д. С. Бурого]. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бурого, 2007. – Вип. 9. – Т. X. – С. 84–89.

118. Зарва В. А. Идеино-эстетическое значение украинской темы в творчестве Н. С. Лескова / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф””, 2007. – Вип. XIV. – С. 361–368.

119. Зарва В. А. “Дитячі роки” М. Лескова як роман виховання / В. А. Зарва // Таїни художнього тексту (до проблеми поетики тексту) : зб. наук. праць. – Донецьк : Пороги, 2007. – Вип. 7. – С. 131–138.

120. Зарва В. А. Функціонування категорій добра і зла, розуму і добра в російській та українській прозі 70–90-х рр. XIX століття / В. А. Зарва // Вісник Запорізького національного

університету : зб. наук. статей. Філологічні науки. – Запоріжжя : Запорізький націон. ун-т, 2007. – № 1. – С. 63–73.

121. Зарва В. А. Ювілеї викладачів / В. А. Зарва // Азовский вестник. – 2007. – № 36. – С. 3 ; № 37. – С. 3.

122. Зарва В. А. Трактуння термінів “Просвітництво”, “просвітительство” : становлення та еволюція / В. А. Зарва // Філологічні семінари. Понятійний апарат сучасного літературознавства : “своє” й чуже. – К. : ВПЦ “Київський ун-т”, 2007. – Вип. 10. – С. 54–65.

2008 рік

123. Зарва В. А. Інститут філології Бердянського державного педагогічного університету / В. А. Зарва // Слово і Час. – 2008. – № 2. – С. 3–6.

124. Зарва В. А. Жанротворчі особливості “Обломова” І. Гончарова як роману виховання / В. А. Зарва // Слово і Час. – 2008. – № 2. – С. 75–83.

125. Зарва В. А. Николай Лесков и его дочери / В. А. Зарва // Актуальні проблеми іноземної філології : Лінгвістика та літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – К. : Освіта України, 2008. – Вип. II. – С. 183–189.

126. Зарва В. А. Просвітницька антропологія в творчості Вольтера і Руссо / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф””, 2008. – Вип. XVIII. – С. 398–403.

127. Зарва В. А. Своєрідність типу героя-праведника в прозі Ф. Достоєвського, І. Гончарова, М. Лєскова / В. А. Зарва // Вісник Черкаського національного університету. – Черкаси : Черк. нац. ун-т імені Богдана Хмельницького, 2008. – Вип. 138. – С. 110–115. – (Серія “Філологічні науки”).

128. Зарва В. А. Типологія героїв крізь призму взаємодії людини і середовища (на матеріалі прози Л. Толстого і М. Лєскова) / В. А. Зарва // Південний архів. Філологічні науки : зб. наук. праць / [гол. ред. О. В. Мішуков]. – Вип. XLIII. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2008. – С. 85–91.

129. Зарва В. А. Поняття про “роман виховання”, структура і специфіка жанру / В. А. Зарва // Актуальні

проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – К. : Освіта України, 2008. – Вип. XVI : Лінгвістика і літературознавство. – С. 417–421.

130. Зарва В. А. Заслужені винагороди викладачам / В. А. Зарва // Азовский вестник. – 2008. – № 21. – С. 3 ; № 22. – С. 3.

131. Зарва В. А. Панас Мирний та Федір Достоєвський. Елементи просвітницького роману виховання / В. А. Зарва // Українська мова та література. – 2008. – № 22–24. – С. 22–24.

132. Зарва В. А. Нове в літературній компаративістиці // Наукові записки / [за ред. проф. М. Ткачука]. – Тернопіль : ТНПУ, 2008. – Вип. 25. – С. 335–339. – (Серія “Літературознавство”).

133. Зарва В. А. Створення НДІ слов'янознавства та компаративістики в Бердянському державному педагогічному університеті / В. А. Зарва // Міжнародна науково-практична конференція “Наука в інформаційному просторі” : зб. наук. праць. – Дн-ськ : ПДАБА, 2008. – Т. 5. – С. 37–40.

134. Зарва В. А. Своеобразие жанровых форм Лескова-публициста / В. А. Зарва // Журналістика-2008 : стан, проблеми і перспективи: матеріялы 10-й Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі / [рэдкал. : С. В. Дубовік та інш.]. – Мінск : БДУ, 2008. – Вып. 10. – С. 260–262.

135. Зарва В. А. Модель героя ліберала-реформатора, культурника в романі “Хмари” І. Нечуя-Левицького / В. А. Зарва // Іван Нечуй-Левицький : постать і творчість : зб. праць Всеукр. наук. конф. – Черкаси : Вид. Ю. Чабаненко, 2008. – С. 267–276.

136. Зарва В. А. Французьке Просвітництво : ідеї, етапи розвитку, різновиди, постаті / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект – Поліграф””, 2008. – Вип. XVII. – С. 462–472.

137. Зарва В. А. Композиционные особенности “Владычного суда” Н. Лескова / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – К. : Освіта України, 2008. – Вип. XIX. – С. 172–177.

138. Зарва В. А. Источники рассказа Н. С. Лескова “Некрещеный поп” / В. А. Зарва // Лесковиана: Творчество Н. С. Лескова : прошлое, настоящее, будущее : междунар. сборник трудов / [науч. ред. Д. В. Неустроев]. – М. : НИП “ВФК”, 2008. – Т. 1. – С. 123–133.

2009 рік

139. Зарва В. А. Актуальність літературознавчої спадщини : рец. на моногр. Г. Александрової “Літературні перехрестя (Микола Шашкевич у контексті порівняльних досліджень кінця XIX – початку XX ст.)” / В. А. Зарва // Літературна Україна. – К. : Освіта України, 2009. – № 17. – С. 8.

140. Зарва В. А. “...Настане золотий час рівності, знання й просвітності” : ідеї просвітництва у творчості Івана Нечуя-Левицького / В. А. Зарва // Дивослово. – 2009. – № 10. – С. 57–60.

141. Зарва В. А. Колізії просвітницького антропологізму в творчості Івана Франка / В. А. Зарва // Наукові записки Тернопільськ. націон. педаг. ун-ту імені Володимира Гнатюка : збірник наук. праць з нагоди 60-річчя доктора філол. наук, проф. Миколи Ткачука / [за ред. Н. М. Поплавської]. – Тернопіль : ТНПУ, 2009. – Вип. 27. – С. 74–78. – (Серія “Літературознавство”).

142. Зарва В. А. Жанрово-композиционное своеобразие “Печерских антиков” / В. А. Зарва // Русский язык и литература : проблемы изучения и преподавания в школе и вузе : сб. науч. тр. – К., 2009. – С. 416–420.

143. Зарва В. А. Тургенєв і Чернишевський: колізії просвітницького антропологізму / В. А. Зарва // Художественная антропология : сб. статей. – Караганда : Центр гуманитарных исследований, 2009. – С. 64–73.

144. Зарва В. А. Поэтика повести “Заячий ремиз” Н. С. Лескова / В. А. Зарва // Мова і культура / [гол. ред. Д. С. Бурого]. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бурого, 2009. – Вип. 11. – Т. III. – С. 242–248.

145. Зарва В. А. Тип емансипованої жіночої особистості в російській прозі 60–70-х рр. XIX ст. / В. А. Зарва // Вісник Запорізького національного

університету : зб. наук. ст. – Запоріжжя : ЗНУ, 2009. – С. 59–65. – (Серія “Філологічні науки”).

146. Зарва В., Мельнікова Ю. Історія російської літератури XIX століття (40–90-ті рр.) : навчальна програма для студентів напряму підготовки : 6.020303 Філологія / Вікторія Зарва, Юлія Мельнікова. – Бердянськ : БДПУ, 2009. – 195 с.

147. Зарва В. А. Антропологічні ідеї у творчості І. Франка і М. Чернишевського / В. А. Зарва // Актуальні проблеми іноземної філології : Лінгвістика та літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – Вип. IV. – С. 5–11.

148. Зарва В. А. Николай Лесков и украинские писатели-современники: контакты, типологические схождения / В. А. Зарва // Поэтика художественного текста : материалы II Междунар. научной конфер. / [под ред. М. Н. Капрусовой, С. Ю. Толоконниковой]. – Борисоглебск, 2009. – С. 61–67.

2010 рік

149. Зарва В. А. Російські повісті “Близнюки”, “Художник” Т. Шевченка крізь призму просвітницьких тенденцій / В. А. Зарва // Українська мова і література в школі. – 2010. – № 1 (79). – С. 46–49.

150. Зарва В. А. Методи інкорпорації античних мотивів у творчості Лесі Українки / В. А. Зарва // Феномен Лесі Українки : літературознавчий, лінгвістичний, історіософський, філософський та педагогічний аспекти : зб. наук. праць / [уклад. І. З. Тарасинська]. – К. ; Новоград-Волинський ; Житомир ; Черкаси, 2010. – С. 7–13.

151. Зарва В. А. Українське письменство в російській свідомості 70–90-х років XIX століття : відгук на дисертацію С. І. Пилипишин / В. А. Зарва // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / [відп. ред. В. А. Зарва]. – Бердянськ : БДПУ, 2010. – Вип. XXIII. – Ч. II. – С. 616–624. – (Серія “Лінгвістика і літературознавство”).

152. Зарва В. А. Традиции Гоголя в “украинских” произведениях Лескова 60-х–70-х годов XIX века / В. А. Зарва // Вечният Гогол : Сборник с доклади от юбилейната международна научна конференция, проведена в Шумен 6–7 октомври 2009 г. – Шумен : Издателство “Фабер”, 2010. – С. 76–86.

2011 рік

153. Зарва В. А. Історія розвитку кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури / В. А. Зарва // Діяльність кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури за 2010 рік. – Бердянськ : БДПУ, 2011. – С. 6-12.

154. Зарва В. А. Наукова діяльність у Бердянському державному педагогічному університеті: стан і перспективи розвитку / В. А. Зарва // Наука в інформаційному просторі: Матеріали VII століття. Міжнародна науково-практична конференція. (29-30 вересня 2011 р.): У 7 т. – Д: Біла К. О., 2011. – Т. 5 – с. 23-28.

2012 рік

155. Зарва В. А. Розвиток ідей Просвітництва в російській та українській прозі 60-80-х рр. XIX ст. / В. А. Зарва // Теорія літератури: концепції, інтерпретації: наук. зб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології, Каф. теорії л-ри, компаративістики і літ. творчості; редкол.: Л. В. Грицик (голова) [та ін.]. – К., 2012. – С. 92-97

156. Зарва В. А. Своєрідність естетичного ідеалу раннього І. Франка і М. Чернишевського / В. А. Зарва // Студії з україністики. / Упор., передм., заг. ред. Р. Радишевський, М. Зимомря. – К. : Дрогобич : Посвіт, 2012. – Вип. X : Література. Соціум. Ювілейний збірник на пошану доктора філологічних наук, професора Олександра Астаф'єва. – С. 327 – 334.

157. Zarva V. A. Basic principles of educational ideology / V. A. Zarva // European Science and Technology [Text] : Materials of the II International research and practice conference. – Vol.III : Weisbaden, May 9th – 10th , 2012. – Weisbaden, Germany, 2012. – P. 229 – 236.

2013 рік

158. Зарва В. А. Своєрідність теорії “розумного егоїзму” у творчості М. Чернишевського / В. А. Зарва // Теорія і практика наукового дискурсу : філологія, лінгводидактика / Харк. нац. пед. університет імені Г. С. Сковороди. – Х., 2013. – С. 202-212.

Слово про вченого:

**Зарва
Вікторія
Анатоліївна**

(до 60-річчя з дня народження)